

УДК 347.9

П. С. Захаров
аспірант кафедри правосуддя
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СУТНІСТЬ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ

Проблеми доказування, його сутність, етапи та суб'єкти є одним із найважливіших питань у теорії цивільного процесу. Ми розглянемо питання про сутність доказування, адже суд під час здійснення правосуддя аналізує та оцінює докази не довільно, а керується встановленою законом процесуальною формою доказування.

У науковій юридичній літературі існують різні погляди на процес доказування. Відомі процесуалісти, такі як О.О. Грабовська, В.В. Комаров, М.К. Треушников, М.Й. Штефан, О.О. Штефан та інші присвячували свої роботи дослідженню доказів та доказування. Проте серед науковців і досі немає єдності в поглядах на ключові питання доказування.

Для з'ясування будь-якого правового явища, правової категорії слід зрозуміти її сутність. Термін сутність означає найголовніше, основне, істотне, у кому-, чому-небудь; зміст. У філософії цей термін інтерпретується як головне, визначальне в предметі, зумовлене глибинними зв'язками й тенденціями розвитку та пізнається на рівні теоретичного мислення [1, с. 462].

За своєю гносеологічною суттю доказування представляє один із різновидів пізнання дійсності людиною, в процесі якої встановлюється істинне знання.

Пізнання у філософії розглядається як суспільно-історичний процес діяльності людини, спрямований на відображення об'єктивної дійсності у свідомості людини [2, с. 253]. Тож суб'єктивний фактор у сприйнятті інформації про об'єкт пізнання є дуже високим. Адже кінцевий результат пізнавальної діяльності буде залежати не тільки від мети пізнання, а й від того, за допомогою яких способів і засобів суб'єкт його здійснює.

Пізнання спрямоване на одержання істинного знання про закони, процеси і явища дійсності. На відміну від пізнання в загальному філософському розумінні, судове пізнання має свій специфічний предмет, об'єкт, коло суб'єктів і обов'язкову форму пізнавальної діяльності, зважаючи на напрям нашого дослідження, закріплену цивільним процесуальним кодексом. Водночас слід пам'ятати, що кінцевий результат судового пізнання впливає на ухвалення законного й обґрунтованого рішення, тож завданням законодавця є максимальне звуження суб'єктивного фактору, що відо-

бражається в судовому рішенні. Саме це зумовлює особливі вимоги до суб'єктів пізнавальної діяльності й інструментарію, за допомогою якого вони можуть здійснювати пізнавальну діяльність.

Тривалий час у теорії доказового права існували погляди, що судове пізнання й судове доказування збігаються. Наприклад, відомий науковець із кримінального процесу М.М. Михеєнко вказував на те, що коли йдеться про гносеологічну сутність кримінально-процесуального доказування як про особливий різновид пізнання, слід ставити знак рівності між доказуванням і пізнанням і що судове пізнання та судове доказування тотожні види пізнавальної діяльності [3, с. 9]. Представники науки цивільного процесу, аналізуючи співвідношення пізнання й доказування, в цілому не заперечували концепції єдності цих понять. М.Й. Штефан зазначав, що пізнання складається з діалектичної єдності розумової й процесуальної діяльності суду й осіб, які беруть участь у справі, що відбувається в процесі подання, витребування, дослідження й оцінки матеріалів цивільної справи [4, с. 274].

Проте були й такі вчені-процесуалісти, які розмежовували ці поняття. С.В. Курильов указував на те, що доказування не пізнання, що воно існує для пізнання [5, с. 65.]. Досліджуючи сутність пізнання, М.А. Гурвич звертав увагу на те, що під доказуванням слід розуміти діяльність, метою якої є переконання суду, що ті факти, які їм розглядаються є істинними [6, с. 99]. О.Ф. Клейнман хоча прямо й не зазначав про розмежування цих понять, але це фактично підсумовувало його позицію стосовно того, що суб'єктами доказування є винятково сторони. Він пропонував виключити дослідження, перевірку й оцінку доказів із процесу доказування [7, с. 41].

Згодом Л.А. Ванеєва у своїх дослідженнях проблем пізнання та доказування висловила думку, що судове пізнання належить до діяльності суду, а доказування – до діяльності сторін та інших осіб, які беруть участь у справі і метою яких є доведення своїх вимог та заперечень [8, с. 31].

Сучасні дослідники науки цивільного процесу вказують, що судове доказування й судове пізнання є різними, хоча й взаємообумовленими видами процесуальної діяльності, які мають характеристики властиві лише їм [9, с. 71]. Розмірковуючи з

приводу того, як співвідносяться ці категорії, яка за свою суттю є більш ширшою й поглинає іншу, О.О. Грабовська вказує на те, що й пізнання, і доказування розпочинається з аналізу фактів та обставин. Вона доходить висновку, що ці поняття взаємообумовлені та нерозривно взаємопов'язані. Але підсумовуючи, вона стверджує, що доказування неможливе без пізнання, тому пізнання випереджує доказування [9, с. 71].

Важливим є питанням щодо структури пізнання. Серед науковців немає принципових розбіжностей у визначенні структурних елементів пізнання. Усі виокремлюють мету, суб'єкти та об'єкт пізнання. Утім є приклади більш розширеного виокремлення елементів цієї діяльності. Наприклад, М.Й. Штефан до суб'єктів пізнання зараховує суд та осіб, які беруть участь у справі. Свою позицію він обґрунтовує тим, що така діяльність відбувається в процесі судового розгляду [4, с. 274]. Об'єктом пізнання, він вважає матеріали справи, її обставини (фактичні та юридичні) та докази, на підставі яких вони встановлюються. Далі він визначає мету судового пізнання в цивільній справі, як встановлення об'єктивної істини. І додатково ще виокремлює такі елементи пізнання, як процесуальні форма пізнання, якою є судовий розгляд та засоби пізнання, до яких зараховує доказування й докази. Окремо вказує на методи встановлення об'єктивної істини у справі, якими є пізнавальна процесуальна діяльність [4, с. 275]. Поважаючи думку науковця, зауважимо, що в деяких аспектах його погляди протирічать. Наприклад, його твердження про те, що докази й доказування є засобами пізнання, уже ставить під сумнів тотожність процесів пізнання й доказування. Такі твердження навпаки вказують на те, що одне впливає з іншого – об'єкт пізнається в процесі доказування. Або твердження про мету пізнавальної діяльності – встановлення об'єктивної істини, на нашу думку, визначено без критичного аналізу змін, які відбулися в процесуальному законодавстві на момент видання його останнього підручника.

Цікаву думку стосовно сутності елементів пізнання висловила О.О. Грабовська, яка, розкриваючи сутність мети пізнання, зазначила, що мета пізнання кожного суб'єкта цивільних процесуальних відносин є різною залежно від різного процесуального становища, природи юридичної зацікавленості [9, с. 74]. У цьому контексті, виокремлюючи мету пізнавальної діяльності суду, її позиція певною мірою збігається з позицією М.К. Треушнікова, який, в свою чергу, вказував, що мета пізнання судом зумовлена статусом суду та встановленими законом професійними обов'язками. Він також стверджував, що оскільки суд має завдання отримати не просте знання, а максимальне істинне знання про обставини спра-

ви та факти, загальноприйнятним є вважати, що мета судового пізнання – встановлення (досягнення) істини в справі [10, с. 7]. Такої ж думки дотримується й Г.Л. Осокіна [11, с. 620]. Проте є науковці-процесуалісти, які ставлять під сумнів установа істини судом і зазначають як мету пізнання «пошук правильних відповідей» [12, с. 340]. А.А. Власов вказує, що мета пізнання судом у цивільному процесі полягає в забезпеченні правильного застосування судом норм права під час вирішення справи по суті [13, с. 153].

Отже, як бачимо, дискусія про мету пізнання є актуальною й питання про те, що ж встановлює суд у цивільному судочинстві є відкритим. У цьому сенсі звертає на себе увагу висловлювання І.І. Котюка, який стверджував таке: «висновок про те, що пізнання є процесом набуття «істинних знань» надто категоричне, бо як же бути з хибними знаннями, що постійно супроводжують людину, і з тим, що результати пізнання завжди є суб'єктивним образом об'єктивної дійсності, який лише більш-менш адекватно відтворює її» [14, с. 29]. Тож, повертаючись до філософського розуміння пізнання слід пам'ятати, що пізнання та його результат логічно пов'язують з істинністю чи хибністю. Істина – категорія філософії та культури, яка визначає ідеал знання та спосіб його досягнення (обґрунтування), істинною (або просто істиною) вважається думка, яка відповідає своєму предмету, тобто представляє його таким, який він є насправді [15, с. 384]. Енциклопедичні джерела вказують на те, що результат пізнання це знання як адекватне відображення суб'єктивної та об'єктивної реальності в свідомості людини [16, с. 252] і виділяють істину абсолютну та відносну. Під абсолютною істиною розуміють єдино правильну, безумовну істину. Відносна істина – це неповне, неточне, часткове відображення об'єкта [16, с. 2].

То яку ж істину встановлює суд? Зі змінами в цивільному процесуальному законодавстві, які стосувалися, насамперед, змістового наповнення принципу змагальності із закону, вилучені положення про те, що суд об'єктивно розглядає справу. Натомість з'явилися завдання про справедливий розгляд цивільної справи. Проте деякі науковці-процесуалісти й далі продовжують стверджувати те, що відсутність у цивільному процесуальному законодавстві відповідної термінології (вказівки на необхідність отримання судом істинного знання про обставини та факти) не означає, що явища не існує, тому ідея про те, що цивільним процесуальним законодавством перед судом не ставиться мета отримання правильного знання про фактичні обставини є хибною [10, с. 7].

Ми вважаємо цю дискусію надуманою, адже цілком зрозуміло, що суд ніколи не зможе встановити абсолютну (об'єктивну) істину, оскільки відомості про факти та обставини справи він завж-

ди сприймає опосередковано, через те, як їх представляють сторони та інші учасники справи. Тому завдання суду – отримати максимально точне, правильне, адекватне знання про дійсність і в подальшому надати йому правового обґрунтування.

Тож, враховуючи наведені вище положення можемо зробити попередній висновок, що пізнання в цивільному судочинстві здійснюють усі суб'єкти цивільних процесуальних відносин і це стосується й суб'єктів провадження в справах про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди.

Обґрунтовуючи актуальність цієї статті, ми вже звертали увагу, що у науковій юридичній літературі висловлювалися різні точки зору щодо доказування. Проте серед науковців і досі немає єдності в поглядах на ключові питання доказування. Аналізуючи наукові джерела з цивільного процесу дореволюційного періоду, звертаємо увагу на те, що науковці хоча й зазначали категорію «доказування», але ще не наводили її визначення. Проте сутність доказування вже була предметом наукового аналізу. Відомий російський цивіліст К.І. Малишев у своїй роботі «Курс цивільного судочинства» у підрозд. 7.1. «Поняття доказів і доказування» зазначав, що для судді недостатньо знати лише загальні правила логіки про докази. Він має бути обізнаний і з юридичною теорією судових доказів. Далі автор пише, що в цій теорії визначається предмет і засоби судових доказів, ставлення до них сторін і суду, а також порядок судового провадження про докази [17, с. 345].

Т.М. Яблочков у підручнику з цивільного судочинства (1912) також докладно аналізує докази й зазначає, що суд не може бути обмежений, оцінюючи їхню достовірність і правильність. Він звертає увагу на те, що в силу змісту принципу змагальності суд у своєму рішенні посилається на докази, які подаються сторонами, і позбавлений прав сам збирати докази [18, с. 346].

Є.А. Нефедьєв у підручнику цивільного судочинства (1909) також не дає визначення доказування, але виокремлює його елементи. Він зазначає, що в основу всієї системи доказування покладено відомості про існування фактів, отриманих із достовірних джерел [19, с. 347].

Згодом науковці починають не тільки вказувати на наявність процедури доказування, але й розкривати її сутність. Наприклад, П.В. Кочергін розглядає доказування як діяльність сторін зі збирання й подання суду матеріалів, на підставі яких вирішуються дискусійні справи [20, с. 77]. Є.В. Васьковський наводить власне визначення доказування й пише, що це діяльність сторін, метою якої є переконання суду в істинності їхніх тверджень та заяв [21, с. 321].

Наведені судження науковців дореволюційного періоду дають можливість зробити висновок,

що під доказуванням вони розуміли діяльність сторін, пов'язану з наданням доказів суду, й така діяльність здійснювалася за правилами змагального порядку.

У радянський період розвитку цивільного процесу питанням сутності доказування також приділялася значна увага, особливо у післявоєнний період.

Із прийняттям першого Цивільного процесуального Кодексу (далі – ЦПК) УРСР від 30 липня 1924 року було змінено концептуальні підходи до розуміння сутності доказування. З обмеженням змагальних засад судочинства вводилися положення, якими розширювалися повноваження суду щодо участі в доказуванні. Зокрема, ст. 5 Кодексу зобов'язала суд усебічно прагнути з'ясувати дійсні права та взаємовідносини сторін і не обмежуватися поданими поясненнями та матеріалами, він повинен шляхом поставлених сторонами запитань допомагати з'ясувати істотні для розв'язання справи обставини та підтвердити їх доказами, надаючи особам, що звертаються до суду, активну допомогу, застерігаючи їхні права та законні інтереси, щоб юридична невідомість, малограмотність та інші обставини не можна було використати на їхню шкоду [22, с.18]. Іншою нормою Кодексу (ст. 118) було визначено, що докази подають сторони, а також суд може збирати їх на власну волю [22, с. 114].

ЦПК УРСР 1929 р. такі підходи не змінив, що впливало на розуміння сутності доказування науковцями. К.С. Юдельсон визначав судові доказування, як діяльність суб'єктів процесу зі встановлення, за допомогою зазначених в законі процесуальних засобів, об'єктивної істини, наявності або відсутності фактів, необхідних для вирішення суперечок між сторонами, тобто фактів, підстав вимог і заперечень сторін [23, с. 33].

Як процесуальну діяльність суду та інших учасників цивільного процесу, спрямованих на встановлення об'єктивної істини, у суперечливій цивільній справі розглядав доказування Я.Л. Штутгін [24, с. 151].

Проте були й такі науковці-процесуалісти, які заперечували належність суду до суб'єктів доказування. Наприклад, А.Ф. Клейнман уважав, що суд зобов'язаний вирішувати суперечку, а не здійснювати доказування, а мотиви судового рішення мають значення лише під час перевірки законності та обґрунтованості судового рішення [7, с. 40-41].

Ми вже звертались до аналізу праць відомого науковця-процесуаліста М.К. Треушнікова, який на початку 80-х рр. XX ст., досліджуючи питання доказування, доказів, суб'єктного складу доказування, писав, що судовим доказуванням є логіко-практична діяльність, яка базується на принципі змагальності осіб, які беруть участь

у розгляді справи, представників, а також суду, є спрямованою на з'ясування фактичних обставин справи та здійснюється шляхом твердження про факти, подання, збирання, дослідження та оцінювання судових доказів [25, с. 32]. Згодом він не змінив своєї позиції, а навіть зазначав, що не можна зводити всю сукупність дій щодо доказування лише одного виду судочинства – позовного. У цивільному процесі є й інші види судочинства, у яких функція суду щодо доказування та збирання доказів підвищена [10, с. 34].

За часів незалежної України цивільне процесуальне законодавство змінювалося неодноразово. Чинний ЦПК України не містить нормативного визначення терміну доказування, хоча в ньому містяться такі елементи, як обов'язок доказування, звільнення від доказування, подання доказів (ст. 81, ст. 82 ЦПК). Звертає на себе увагу й той факт, що законодавець змінив назву: якщо раніше вона називалась гл. 5 «Докази», то у чинному ЦПК України – гл. 5 «Докази та доказування». Тож питання про сутність та визначення цієї категорії набуло ще більшої значимості.

Проте, як ми вже зазначали, у теорії цивільного процесу є різні підходи до розуміння сутності цієї категорії. Наприклад, В.Д. Андрійцьо вважає, що доказування – це процесуально-розумова діяльність суду та осіб, які беруть участь у розгляді справи, спрямована на встановлення обставин цивільної справи, що оспорується і обґрунтовують вимоги й заперечення сторін [26, с. 40]. М.Й. Штефан зазначав таке: а) доказуванням буде процесуальна й розумова діяльність суб'єктів доказування, яка здійснюється в урегульованими цивільному процесуальному порядку й спрямована на з'ясування дійсних обставин справи, прав й обов'язків сторін, встановлення певних обставин шляхом ствердження юридичних фактів, зазначення доказів, а також подання, прийняття, збирання, витребування, дослідження й оцінки доказів; б) докази й доказування є процесуальними засобами пізнання у цивільному процесі [4, с. 279].

Досліджуючи загальнотеоретичні основи судового доказування, І.І. Котюк писав, що доказування – це процесуальна діяльність, спрямована на формування доказів та їхніх процесуальних джерел та оперування ними з метою розв'язання завдань судочинства [14, с. 132]. Таке визначення є неповним, оскільки в ньому йдеться мова тільки про форму доказової діяльності й мету. Зовсім відсутні вказівки на суб'єктів такої діяльності. Хоча в подальшому він стверджує, що доказування – це формування доказів та оперування ними. Воно відбувається на основі дослідження і є його завершальним елементом, тому в доказуванні слід розрізняти такі два аспекти: доказування як уста-

новлення й дослідження фактичних даних, тобто діяльність щодо формування, перевірки та оцінки доказів, та доказування як логічне та процесуальне обґрунтування певної тези, ствердження висновків у справі, а отже, дослідження є складовою процесуального доказування» [14, с. 132]. Із цієї тези ми можемо зробити висновок, що вчений зараховує суд до суб'єктів доказування.

Протилежної позиції дотримується В.В. Комаров, який вважає, що доказування – це процесуальна діяльність сторін, які беруть участь у справі, яка за своєю суттю зводиться до обґрунтування обставин цивільної справи та спрямована на встановлення цих обставин і вирішення спору між сторонами по суті [27, с. 476].

Одним із найбільш змістовних сучасних досліджень проблем доказування в цивільному судочинстві є монографія О.О. Грабовської «Доказування в цивільному процесі України: проблеми теорії і практики». У ній авторка зазначає, що доказування в цивільному процесі – урегульована масивом законодавства діяльність сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, спрямована на обґрунтування вимог чи заперечень. Роль суду в цій сфері праввідносин – встановлення фактів та обставин, на які сторони, інші особи, що беруть участь у справі, посилаються в обґрунтування своїх вимог чи заперечень способом, передбаченим законом [9, с. 279].

Підтримуючи таку позицію, звертаємо увагу на те, що останні зміни до ЦПК України, прийняті 03.10.2017 р. також не містять нормативного визначення доказування, хоча ще більш детально розкривають зміст його елементів, зокрема обов'язки доказування й подання доказів. У ч. 6 ст. 81 ЦПК України зазначено, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях. Суд не може збирати з власної ініціативи докази, що стосуються предмета спору, крім витребування доказів судом у випадку, коли він має сумніви стосовно добросовісного здійснення учасниками справи їхніх процесуальних прав або виконанні обов'язків щодо доказів.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо зробити такі висновки:

1) у цивільному судочинстві всі суб'єкти цивільних процесуальних відносин є суб'єктами пізнання;

2) судове доказування й судове пізнання є різними видами процесуальної діяльності й мають тільки їм властиві особливості;

3) доказуванням у цивільному судочинстві в справах про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди є процесуальна діяльність учасників судового процесу, спрямована на встановлення наявності або відсутності обставин (фактів), які мають значення для вирішення справи.

Література

1. Новый тлумачний словник української мови у 4-х томах. Т.4/ Уклад.: В.В.Яременко, О.М.Сліпушко. Київ: «Аконіт», 1999. 941 с.
2. Краткий словарь по философии. 4-е изд. / под заг. ред. И.В.Блауберга; Москва: Политиздат, 1982. 431 с.
3. Михеенко М.М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве. Киев: Вища школа, 1984. 133 с.
4. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч.закл. освіти. Київ, 2005. 624 с.
5. Курылев С.В. Доказывание и его место в процессе судебного познания. Труды Иркутского государственного университета им. А.А.Жданова. Т. 13. Иркутск, 1955. 179 с.
6. Гурвич М.А. Лекции по советскому гражданскому процессу. Москва: Изд-во ВЮЗИ, 1950. 199 с.
7. Клейнман А.Ф. Основные вопросы теории доказательств в советском гражданском процессе / отв.ред М.А. Гурвич; Москва: Изд-во АН СССР, 1950. 71 с.
8. Ванеева Л.А. Судебное познание в советском гражданском процессе. Владивосток, 1972. 134 с.
9. Грабовська О.О. Доказування у цивільному процесі України: проблеми теорії і практики: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 504 с.
10. Треушников М.К. Судебные доказательства. 3-е изд. испр. и доп. Москва: Городец, 2004. 272 с.
11. Осокина Г.Л. Гражданский процесс. Общая часть. 2-е изд.. Москва: НОРМА, 2010. 704 с.
12. Сахнова Т.В. Курс гражданского процесса: теоретические начала и основные институты. Москва: Волтерс Клувер, 2008. 676 с.
13. Власов А.А. Гражданское процессуальное право: учебник. Москва: ТК Велби, 2004. 432 с.
14. Котюк І.І. Основи теорії судового пізнання. Ч. 1 Загальнотеоретичні аспекти: навчальний посібник. Київ: Вид.-поліграф.центр «Київський університет», 2012. 423 с.
15. Філософія: підруч.для студ. вищих навч.закл./ кол.авт.; за ред. Л.В. Губерського. Харків: Фоліо, 2013.510 с.
16. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
17. Малышев К.И. Курс гражданского судопроизводства. Т.1, 2-е изд., Санкт-Петербург1876 (извлечения). Гражданский процесс. Хрестоматия: учебное пособие, 2-е изд., перераб. и доп./ под ред. проф. М.К.Треушникова; Москва: ОАО «Издательский дом «Городец», 2005. 896 с.
18. Яблочков Т.М. Учебник русского гражданского судопроизводства. Ярославль, 1912 (извлечения). Гражданский процесс. Хрестоматия: учебное пособие, 2-е изд., перераб. и доп./ под ред. проф. М.К.Треушникова; Москва: ОАО «Издательский дом «Городец», 2005. 896 с.
19. Нефедьев Е.А. Учебник русского гражданского судопроизводства. Москва, Санкт-Петербург,1909 (извлечения). Гражданский процесс. Хрестоматия: учебное пособие, 2-е изд., перераб. и доп./ под ред. проф. М.К.Треушникова. Москва: ОАО «Издательский дом «Городец», 2005. 896 с.
20. Кочергин П.В. Краткий курс русского гражданского процесса. Киев: Изд-во кн. маг. «Книжный мир»,1915. 143 с.
21. Васильковский Е.В. Учебник гражданского процесса. Москва: Издательство бр. Башмаковых, 1914. 570 с.
22. Шоста Ф. Цивільний процесуальний кодекс УРСР (текст та практичний коментар)/ за ред.

НАРКОМЮСТУ та Генерального прокурора АМСРР О. Строева; Харків: Юридичне вид-во Наркомюсту,1928. 315 с.

23. Юдельсон К.С. Проблема доказывания в советском гражданском процессе. Москва: Гос. изд-во юрид. лит.,1951. 296 с.

24. Штутін Я.Л. Лекції з радянського цивільного процесу. Київ: Вища школа, 1954. 344 с.

25. Треушников М.К. Доказательства и доказывание в советском гражданском процессе. Москва, 1982. 160 с.

26. Андрійцьо В.Д. Теоретичні проблеми доказування в цивільному судочинстві України: монографія. Ужгород: ТОВ «ІВА», 2014. 410 с.

27. Курс цивільного процесу: підручник/ В.В Кома-ров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Ко-марова; Харків: Право, 2011. 1352 с.

Анотація

Захаров П. С. Сутність доказування у цивільному судочинстві у справах про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. – Стаття.

У статті розглядаються окремі проблеми доказування. Автор аналізує різні підходи науковців до визначення суб'єктного складу доказової діяльності, мету та предмет доказування. Розглянуто нормативне регулювання доказової діяльності в судах цивільної юрисдикції. Проаналізовано співвідношення понять пізнання та доказування. Зроблено висновок про сутність доказування в розглядуваній категорії справ.

Ключові слова: доказування, суб'єкти цивільних процесуальних відносин, суд, учасники справи, предмет доказування.

Аннотация

Захаров П. С. Сущность доказывания в гражданском судопроизводстве по делам о возмещении вреда, причиненного в результате дорожно-транспортного происшествия. – Статья.

В статье рассматриваются отдельные проблемы доказывания. Автор анализирует различные подходы ученых к определению субъектного состава доказательственной деятельности, цели и предмет доказывания. Рассмотрено нормативное регулирование доказательственной деятельности в судах гражданской юрисдикции. Проанализировано соотношение понятий познания и доказывания. Сделан вывод о сущности доказывания в рассматриваемой категории дел.

Ключевые слова: доказывания, субъекты гражданских процессуальных отношений, суд, участники дела, предмет доказывания.

Summary

Zakharov P. S. Judgment of evidence in civil legal proceedings in cases of compensation for damage caused as a result of a traffic accident. – Article.

Article deals with separate problems of proof. The author analyzes the various approaches of scientists to the definition of the subject structure of evidence, the purpose and object of evidence. The normative regulation of evidentiary activity in courts of civil jurisdiction is considered. The correlation between concepts of knowledge and proof is analyzed. A conclusion on the essence of proof in the category of cases is made.

Key words: evidence, subjects of civil procedural relations, court, participants in the case, subject of evidence.